СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 205. Джерзи Сити, Н. Дж., субота, 3. вересня, 1927. VOL. XXXV. No. 205. Jersey City, N. J., Saturday, September 3. 1927. THREE CENTS.

НЕМА ВІСТЕЙ ПРО ЛІТАК СТ. РЕФАЕЛ

ТРАТЯТЬ НАДІЮ НА ВРАТОВАННЯ КНЯЖНІ І ОБОХ ПІЛЬОТІВ.

ОТАВА, Канада, 1. вересня. — До пізного вечера очікувано у всіх надморських провінціях Канади вістей прибуття літака Ст. Рефаел. Коли потемніло і з усіх 35 стацій радія надійшли вісти, що нічо не чули про згаданий літак, неспокій почав поширюватись у всіх важнійших надморських містах Канади.

У деяких кругах є ще слаба надія на вратовання княжни і пільотів, хоч їх припаси газоліни повинні вже були вичерпатися. Деякі думають, що літак міг спуститися на землю на незамешкалім побережу Нової Фунляндії або Нової Шкотії. О 6. год. і 30 мінут вечером минуло власне 40 годин, як літак Ст. Рефаел вилетів з воздушної стації в Апевон, Англія. Капітан Гемилтон перед самим відлетом заявив, що має припас газоліни, вистарчаючий на 44 години.

КАЄС ПРО ВІДНОСИНИ МІЖ МЕКСИКОМ А ЗЛУЧ. ДЕРЖАВАМИ.

МЕКСИКАНСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ ОТВИРАЄ МЕКСИКАНСЬКИЙ КОНГРЕС.

МЕКСИКО, 1. вересня. — Президент Каєс як найвисший урядник мексиканської республики отворив нині 32-у сесію мексиканського конгресу довшою промовою до послів і сенаторів, зібраних на спільне засідання в комнаті сенату.

В сій промові Каєс звернув увагу на трудности федерального уряду Мексика в послідним році. Передовсім підчеркнув він клопоти Мексика зі Злученими Державами, які він приписував нерішучости американського уряду.

Далі згадав релігійну боротьбу, яка почалася через те, що мексиканські католицькі священики не хотіли послухати мексиканського закона про церкви. Коли мексиканський уряд узявся прочищувати церкви з чужинців-духовників, католицькі епископи видали приказ священикам перестати відправляти в церквах. Епископи сподівалися, що в сей спосіб вони підбехтають мексиканський нарід проти уряду, але нарід показав епископам, що йому байдуже, чи в церквах правиться чи не правиться. На велике розчарування епископів уряд міг виконати постанови мексиканської конституції мимо опору зі сторони католиків-загорільців.

ФІРМА ЗАКИДАЄ КОНТРАКТ З РОСІЄЮ.

СЛУХАЄ ЗВИЧАЙНОЇ ОПІНІЇ ДЕПАРТАМЕНТУ СТЕЙТУ.

ВАШИНҐТОН, 1. вересня. — Американська фірма, що хотіла продати большевицькому урядови 150,000 крісів, заявила американському урядови, який видав свою опінію проти сього, що вона скидається з контракту та не буде навіть пробувати кріси ладувати.

Так званий Амторг, що являється генеральним агентом для закупна товарів в Америці для Росії, заявляє, що російський уряд не пробував в Америці купувати крісів.

ВІДКРИТТЯ ДАЛЬШИХ ПОДРОБИЦЬ НЮЙОРСЬКОГО АСЕКУРАЦІЙНОГО ЗАГОВОРУ.

ПРОВІДНИК ЗАГОВОРУ МАВ ЗРАДИТИ СВОГО СПІЛЬНИКА.

НЮ ЙОРК, 1. вересня. — Повітовий прокуратор Дод, що веде слідство в справі втоплення 22-літного Беняміна Гольдштайна, роскриває тепер ріжні факти, відкриті поліцією про сей злочин, який зворушив просто ціле американське громадянство. Сі факти в богато точках перечать першим чуткам.

Наперед показується, що хоча Гольдштайн і Йосиф Лефковіц вважалися спільниками бизнесу, Лефковіц не міг прокуратори сказати, який властиво бизнес вони вели. Прокураторія знає тільки те, що їх бизнес два рази збанкротував, а раз погорів. За пожар Лефковіц винував Гольдштайна, але се не перешкаджало їм жити далі в спілці.

Родина Гольдштайна не мало дивувалася сьому дивному потягови Гольдштайна до старшого Лефковіца та старалася спілку розбити, але се їй не вдавалося. Вона й приписувала Лефковіцови якийсь дивний вплив на свого молодого спільника. Тепер прокуратор пояснює, що Лефковіц виробив був плян, який мав збогатити обох спільників, а після якого Гольдштайн мав нібито втопитися в морю; Лефковіц мав виратувати його непомітно й відставити на Гонолюлю, а відтак забрати асекурацію та поділитися з ним. Прокуратор каже, що Лефковіц здурив Гольдштайна: замісць ратувати його, він дозволив йому втопитися.

Зі заяви асекураційних підприємств видно, що життя Гольдштайна обезпечене було на $70,000, а не на $140,000, як говорилося передше. Показується теж, що в лодці підчас подій були кромі Гольдштайна Гилберт Рубінчайль і Грінберг. Лефковіц стояв на березі та немовби наглядав, що все станеться після його пляну. Злочину мали вони доконати в пятницю рано.

Всіх трох задержано в арешті без права до бейлу, поки велика лава присяжних не розгляне справи дня 14. вересня.

БОЛЬШЕВИКИ ПЯТНУЮТЬ ЧУЖИЙ ІМПЕРІЯЛІЗМ, А-ЛЕ НЕ МОСКОВСЬКИЙ.

НЮ ЙОРК, 1. вересня. — Делегати „робітничої (комуністичної) партії Злучених Держав", що тут відбуває свою конвенцію, роблять дуже таємничі міни, коли їх питати, що чувати на конвенції.

Президія похвалилася американським газетярам, що вона дістала привіт від президії виконавчого комітету в Москві, в якім пятнується імперіялізм Злучених Держав та страчення Сака і Ванцетті, але нічого не говориться про імперіялізм Москви та про трачення анархістів у Росії.

Між делегатами йде боротьба, хто має бути провідником партії. Повага дотеперішнього провідника Вилиєма Фостера сильно ослабла.

НІМЕЦЬКИЙ ЛІТАК ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ ДО ЛЕТУ.

ДЕССАВ, Німеччина, 31. серпня. — Німецький літак Юнкерса „Бремен" приготовляється до лету через Атлантик. Догадуються з того, що розпочалось його наладовування.

Кажуть, що він має вилетіти нинька вечером. Крім летунів Фридриха Лозе і Германа Келя буде на нім находитись ще і барон Еренфільд Гунтер фон Гінефельд.

Щодо обезпечення, то асекураційна компанія згодилась продовжати його обезпечення і на новий лет, без премій, тому, що він вернув неушкоджений до Дессав.

ФІНЛЯНДІЯ БУДЕ ЩЕ СУХІЙШОЮ.

ГЕЛЗИНГФОРС, 31. серпня. — Фінляндське правительство приготовляє проект закона, який зробить прогибіцію ще острійшою. Право докторів приписувати алькоголь значно буде обмежене після нового закона, а аптикарям не буде вільно продавати алькоголь, коли доктор, що його запише, не буде мешкати у тім самім місті.

Після теперішнього закона поліція мусить арештувати кожного, кого спіткає пяним. Коли хто провінитьтся проти прогибіційного закона, того строго карається.

НІМЕЦЬКИЙ УЧЕНИЙ ПРО НАСЕЛЕННЯ БЕСАРАБІЇ.

В Бресляв у Німеччині вийшла недавно книжка „Бесарабське питання — геополітична задача", написана професором університету Улігом. -М. ин. цей учений пише, що певна частина бесарабського населення, що розмовляє по молдавськи і зараховується через те до молдавської національности, на ділі є Українцями. Належить зазначити, що це твердження не нове. Так у крушевановіському збірнику (Крушеванов - чорносотенець) „Бесарабія" (1903 р.) находимо твердження, що значна частина козаків, що у 18 віку покинула Україну ради уникнення царських переслідувань, поселилася тут й омолдавилася в мові і звичаях.

В КАНАДІ ПУСТЯТЬ В ОБІГ НОВІ ГРОШІ.

ОТАВА, 23. серпня. — Небаром появляться у Канаді нові центи, пятьцентівки і двайцятьцентівки. Згадані гроші будуть прикрашені новими десенями, для звеличення 60-літнього ювилею Конфедерації Домінії Канади.

За зроблення взірців для тих грошей заплачено артистам Густавови Ганови і Дж. Е. Мекдаланлдови як нагороду $1.500.

ПОДРУЖЕ ЖИТТЯ В ЛЕНІНГРАДІ.

У „Красній Газеті" находимо підсумки нового закону про шлюби та розводи. За півроку зареєстрували в Ленінграді 11,596 шлюбів і 8,302 розводів. Спочатку число розводів перевищало число шлюбів на 85 проц., а вкінці ця хвиля ослабла до 55 проц. В одному районі 8 проц. тих, що взяли шлюб, прожили разом від півтора до два тижні і знову розвелись. В другому районі якась громадянка встигла за 6 місяців вийти замуж за Китайця, Поляка, Японця, Француза та Жида. Тепер знову розвелася і мабуть шукає шесту національність і расу. Яку книжку споминів могла би вона видати, якби виїхала в Париж.

РІЖНІ РЕКОРДИ.

У Шпандав біля Берліна повстав інститут, де вчать дорослих дітей лазити рачки хутко як собака. Є це спосіб, щоби мати здорове серце і хребет, згідно з теорією проф. Кляппа. — Ще більшого медичного чуда доказав американський робітник у Гемонд (стейт Індіяна), якому пробив череп гарячий залізний прут, вийшовши другим боком, і не вбив його; робітник видужує після операції. — Третій медичний рекорд: один американський лікар забув підчас операції сліпої кишки свої операційні кліщі у кишці; його пацієнтка відчула їх аж два роки пізніше і дала собі їх вийняти при новій операції в Лондоні. — Рекорд звіриного процесу: 27 московських громадян засуджені від 2 літ вязниці аж до кари смерти за знасилування одної 14-літної дівчинки. — За одну скрипку Страдиваріюса заплатили 10,000 анг. фунтів. — Кінь, що виграв на англ. перегонах „Дербі", проданий за рекордову суму, найбільшу, яку досі заплатили за перегонового коня, 7,500,000 фр.

ТАЙНА ЗПІД ВИННИК.

Львівська поліція має нелегке завдання: пошукує 11-літнього хлопця Дмитерка з Підбережець, який щез від кількох днів безслідно, і шукає його вбивника. Дмитерко був хронічним злодієм і неодному в селі покрав дещо. Деякі селяни підозрівають у вбивстві хлопця, його сусіда Петера, якому він украв 10 зол. і якого досіта бачили у лісі біля Винник. Покищо нема ні хлопця ні ясних доказів проти обвинуваченого.

РОКОВИНИ ПАРИЖСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ.

Про парижський університет, Сорбону, читаємо часто. Ця назва, як мало декому відомо, принята від прізвища Роберта Сорбона, приятеля Людвика Святого. У 1257 р. заснував він захист для бідних богословів, які вчилися безплатно в простім, довгім будинку. У 1627 р. кардинал Рішеліє знищив старий будинок і вибудував нову „семинарію", з якої нині лишилась тільки каплиця. У честь цього факту зперед 300 літ приятелі Сорбони влаштували тепер історичну виставку в парижськім університеті. Можна там бачити старі пергаміни, дипльоми, печатки, твори, портрети і список усіх величин, що там виховувались. Виставка дає повну картину розвитку цієї вікової інституції в її минулім, сучаснім і дає перспективи її майбутнього розвитку.

ШЛЯХОЦЬКІ ЖЕБРИ.

Краківський „Ілюстр. Курєр Цодзенни" з 19. липня ц. р. приносить ревеляції американського „Дзенніка Польск." про се, як то блакитнокровні польські обивателі звертаються до американських богачів за жебраниною. Найбільше довіряють у цьому випадку Фордові. Як зразки такої жебранини друкує „Дзеннік" ряд листів, в яких польські панки благають милостині. І так, якийсь „Х" твердить, що йому конче потрібно 5,000 дол. Цю суму повинен надіслати йому Форд, а редактор „Дзенніка" мусить вже з патріотизму бути посередником у виєднанні цієї суми, за що добродій „Х" з гори призначує йому половину з одержаних грошей. Другий „єгомость" потрібує також пару тисяч, це нищий хоче не багато тільки десять тисяч долярів, які, як і попередні, думає узискати від Форда за посередництвом редактора. Всі, як Заглоба, дають посередникові за труди половину. „На пропало" не жебрають грошей, а обіцяють зовсім щиро віддати їх, як-що тільки настануть ліпші часи... Благородні дами для успішнішого полагодження такої просьби долучують свої фотографії. Впрочім всі „просьби" потверджені дотичними міськими урядниками. „Курієрик" пініться з люти, що „дума шляхецька" паде ниць перед доляром...

НЕБЕЗПЕЧНІ ГРОШІ.

Видавництво „Червона Калина", приготовлюючи календар, замовило для одної з статтей кліші українських грошей У. Н. Р. в клішарні Шлесера на вул. Сикстуській у Львові. Хтось доніс про се поліції і вона наложила арешт на кліші банкнотів, бо підозрівала, що це фабрика фальшивих українських банкнотів, які хотять пустити в обіг! „Пшодовнік" поліції не дав собі вияснити, що навіть якби люди хотіли приймати наші гривні, то небезпечним фальшивникам не виплатилось би платити за кліші грошей, яких курс є нині такий низький як освіта деяких „пшодовніків".

СТРАШНА ПОВІНЬ У ГАЛИЧИНІ

ВТОПИЛОСЯ БОГАТО ЛЮДЕЙ, ЗАЛІЗНИЦІ ПОПЕРЕРИВАНІ, МОСТИ ПОНИЩЕНІ.

ВАРШАВА, 1. вересня. — Страшна повінь навістила Галичину; з причини безперервних дощів повиступали ріки зі своїх берегів і спричинили міліонові шкоди українському населенню.

В косівськім повіті згинуло 34 осіб. Виступивші з берегів ріки понищили залізничі шляхи і забрали много селянських хат. Також дуже потерпів від повені стрийський повіт. Половина міста Стрия находиться під водою, а також Борислав залляла вода. Кілька більших будівель у місті завалилось, а рівнож загрожені є великі рафінерії нафти. У львівськім повіті знесла вода богато залізничих мостів.

Послідні донесення однак кажуть, що зібравші води починають поволи уступати.

ШЛІ І БРАК ДІСТАЛИ ДОЗВІЛ НА ДАЛЬШУ ПОДОРОЖ.

МАЛИ ВЖЕ ВИЛЕТІТИ ДО БАГДАДУ.

КОНСТАНТИНОПОЛЬ, 1. вересня. — Американські летуни Шлі і Брак дістали дозвіл від турецьких властей летіти дальше понад Туреччину. Літак „Прайд оф Дітройт" мав тому вилетіти з Константинополя до Багдаду о 5-ій годині рано, дня 2. вересня, коли буде сприятлива погода для лету.

ЗЛУКА ПРАВИТЕЛЬСТВ В ГАНКОВ І НАНКІНГ ЗАПЕВНЕНА.

ПІВНІЧНІ ВІЙСЬКА БЮТЬСЯ ЗАВЗЯТО ЗА ЗДОБУТТЯ ПРАВОГО БЕРЕГА РІКИ ЯНГЦЕ.

ШАНГАЙ, 1. вересня. — Прибув тут др. К. К. Ву, міністер загранечних справ правительства в Нанкінг, і заявив, що конференція у Кукіянг між представниками націоналістичних правительств в Нанкінг і Ганков закінчилась вдоволяючо і що формальна злука обох правительств наступить 15. вересня.

ПЕКІНҐ, 1. вересня. — Війска генерала Сун Хуанг-Фенга, мимо великих страт у полонених, бються завзято за здобуття правого берега ріки Янгце. Мали вони в кількох місцях перейти ріку Янгце. Генерал Сун Хуанг-Фенг оден з північних командантів і губернатор Чекіянг повідомив правительство у Пекінг, що його одна дивізія і дві додаткові бригади бороться завзято на схід від Нанкінгу.

ОТВОРЕННЯ ЗАСІДАНЬ ЛІГИ НАЦІЙ

БРИТАНІЯ І ФРАНЦІЯ БУДУТЬ СТАРАТИСЬ ПРИЄДНАТИ НІМЕЧЧИНУ ДО ВИСТУПУ ПРОТИ КОМУНІСТИЧНОЇ ПРОПАГАНДИ.

ЖЕНЕВА, 1. вересня. — Отворено тут 46 сесію Ліги Націй під проводом Енрика Віллегаса, чилійського амбасадора в Італії.

Францію репрезентував на сім засіданню Павло Бонкур, в заступстві міністра загранечних справ Бріянда; Велику Британію Н. Чемберлен; Німеччину міністер Штреземан, а Чехо-Словакію міністер Бенеш.

Загально пануе переконання, що Німеччина не буде робити ніяких атаків на аліянтів за те, що зменшили окупаційну армію в Надренії лише о 10 тисяч жовнірів, бо уважає зменшення за мале, щоби складати гратуляції, а за велике, щоби публично скаржитись. Більше правдоподібною однак річею є, що Англія і Франція будуть старатися втягнути Німеччину до енергічнійшого виступу разом з ними проти комуністичної пропаганди. Німеччина буде мусіла зазначити яснійше своє становище відносно Совітського Союза.

ПОЛАГОДА СОВІТСЬКО-ПОЛЬСЬКОГО НЕПОРОЗУМІННЯ.

СОВІТСЬКИЙ СОЮЗ БАЖАЄ СОБІ ПРИЯЗНИ З ПОЛЬЩЕЮ.

МОСКВА, 1. вересня. — Совітсько-польське непорозуміння, яке спричинило убиття посла П. Войкова, вже полагоджене. Польське правительство відповіло вдоволяюче на всі майже домагання Совітського Союза. Таку оповістку видало міністерство загранечних справ Совітського Союза.

По полагоді сего конфлікту розпочали оба правительства дальші переговори в ціли заключення торговельного договору. Вислід тих переговорів не буде скорше звісний, як коло 1. жовтня. Того рода договір є більше потрібний Полякам як Совітам, бо Польща потребує конче ринку для збуття своїх фабричних виробів і улекшення перевозу для своїх експортів до Персії. Польща домагається також того, щоби торговельний договір попередив умову, що до взаїмної незачіпки себе, тепер однак Польща відступила від сего і думає навідворот, і се послідне є доказом, що Польща бажає собі дійсно замирення і згоди з Совітським Союзом.

НІМЕЧЧИНА ЗА ЗНЕСЕННЄМ КАРИ СМЕРТИ.

НІМЕЦЬКІ ПРАВНИКИ КАЖУТЬ, ЩО КАРА СМЕРТИ СЕ ВАРВАРСТВО.

БЕРЛІН, 1. вересня. — Первоврядні німецькі правники вислали петицію до німецького парляменту (Райхстагу), в якій домагаються знесення кари смерти.

„Екзекуції, хочби їх виконувалось публично, пишуть вони у своїй петиції, ніколи не відстрашуть від поповнювання убивств. Зі зростом образовання мас кара смерти що-раз більше ображує поняття справедливости. Модерна суспільність не потребує сего варварського і понижаючого закона екзекуції."

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сиі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КОМУНІСТИЧНА СЛІПОТА

В Ню Йорку почалася вчора річна конвенція так званої „робітничої (комуністичної) партії Злучених Держав".

Ковенція замітна з одного боку як демонстрація слабости комуністичного руху в Америці: на неї приїхало всего пів сотки делеґатів. Се був навіть для аранжерів непоказний вид і тому на салю допущено ще три сотки гостий.

З другого боку конвенція замітна тим, що вона відбувається на приказ з Москви. В сьому заклику, який поданий був у комуністичній пресі, як звичайно не поминено ворожби, що цілий світ буде незадвго переходити через такі переломові хвилі, що зі сього зросте революційний рух у цілім світі та наближиться світова революція.

В сьому заклику дальше закликується американських комуністів протестувати проти імперіялізму Злучених Держав. Як признаки сього імперіялізму вказується на американську політику в Мексику, середній Америці та Китаю. Боротьбу проти сього імперіялізму показує Москва як головну ціль комуністичного руху в Америці.

Сим закликом московські комуністи показують, що вони знова думають використовувати для себе ліберальний рух в Америці, який перший підняв критику американської політики поза границями краю. Комісарі хочуть тут використати сей рух, як вони пробували використати рух за Сакком і Ванцетті. Але як у справі Сакка й Ванцетті їх заходи покінчилися компромітацією комуністів, так само й комуністичні протести проти американського імперіялізму покінчаться здемаскованнем протестуючих.

Щоби протестувати проти імперіялізму, треба передовсім самому мати моральне право протестувати, а того права не має той, що самий допускається імперіялістичних утисків. Яке право має Москва чи московські підсусідки в Америці протестувати проти американського імперіялізму, коли та Москва не вступилася з України, Кавказу, Білої Руси, але продовжує далі московське панування, заведене там московськими царями-імперіялістами?

Дурних людий можна здурити криком: „Лови злодія!" Але розумні люди, які вже не раз чули сей алярм, не дадуться здурити, а наперед повернуться на того, що кричить. Наслідок сього буде такий, як маємо отсе вже тепер: видавши міліони рублів, здертих з поневолених Москвою людий, на пропаганду в Америці, Москва може нині похвалитися тільки жмінкою прихильників.

ЙДІТЬ І ПРОБУЙТЕ ЗДЕМОКРАТИЗУВАТИ ДІМ СВІЙ

Так відповів Лікурґ, законодавець грецького міста Спарти, коли його спитали, чому він не зробив своєї держави демократичною. Глибокого змісту й значіння ці слова. Держава й форми її творяться з народу. Коли ми бажаємо створити демократичну державу, то перше всего кожен із нас повинен сам стати правдивим демократом. Тоді вже прийде демократична держава. Демократичною державою може навіть бути і монархія, як наприклад Анґлія, так як република може бути автократичною, деспотичною, як тепер у Росії.

З поняття демократії ще не виходить републіканська форма правління, але вона вимагає, щоби жерелом законодавчої творчости та ініціятиви був увесь народ. Вона вимагає рівенства всього народа, всіх громадян певної держави, а тому навіть король Анґлії повинується всім законам його держави. Жадна кляса народа, жадна каста його чи ґрупа або особа не може в демократії мати якогось виключного права, випливаючого з його походження (шляхетности, родовитости), чи маєткового стану. Це головнійші основні ознаки демократичної держави.

Багато трапляється людей, що розуміють, демократію як сваволю, навіть розбештанність і непошанування законів. Так само є люди, які ознаками демократизму признають непошанування одної особи другою, неохайність в своєму життю, неохайність в своєму одягу, панібратство з кождим стрічним і т. д. Такі погляди на демократизм з ґрунту фалшиві. Вони є наслідками рабської психольоґії. Відноситься се передовсім до тих, що поводяться грубо й нетолерантно, що напиваються до нестями, і це вважають ознакою демократичности.

Демократія вимагає пошановання самого себе й пошановання другого. З неї виходить радше засада чемного поводження в товаристві, особливо на зборах. Вона вимагає, щоби, шануючи самого себе, кожен шанував і другого.

Вороги демократії майже завжди ставлять її нарівні з анархією, кажучи, що порядок і лад в життю та забезпечення прав громадян держави може дати лише монархія, автократія, оліґархія чи диктатура, взагалі якась „тверда влада". Проповідники „твердої влади" зовсім не хочуть розуміти того, що демократія, ще більше ніж яка инша форма державного устрою, вимагає виконання всіх законів та підлеглости державній чи иншій владі, установленій законом. Противники демократії завжди промовчують, що в демократичній державі є різке розмежения між владою законодавчою та владою виконавчою. Владу законодавчу обовязково вибирає ввесь нарід рівними та вільними голосами. Владу ж виконавчу може нарід вибірати, як в Америці, або затверджується її, як в Анґлії, владою законодавчою.

Розділення влади законодавчої від влади виконавчої це є основна ріжниця між устроєм демократичним а недемократичним. В недемократичній державі одна особа, чи невеличка ґрупа (як у большевиків центральний комітет партії) є владою законодавчою й виконавчою. Тут влада ухвалює й видає сама такі закони, які їй хочеться, виконує й переводить в життя так само закони по власному вибору, міняє їх, або касує, коли сама хоче, пристосовує їх до своїх підданих так, як хоче й коли хоче.

Ми живемо в добі розвитку демократизму. Демократія нестримано поступає наперед, хоч і трапляються ще в ній деякі скоки та відступи назад до деспотизму. Це тому, що їй доводиться дуже тяжко воювати з своїм споконвічним ворогом деспотизмом, що часто має тисячлітні традиції. Але вона Розвиткови демократії доповається й кріпне.

Розвитку демократії допомагає піднесення загального культурного рівня всіх народніх мас, та сучасна проґресуюча цивілізація.

Ще скоршим був би її поступ, якби широкі маси скорше зрозуміли суть демократії, якби маси самі стали демократичними в дійсному розумінню слова. Чим скорше ми здемократизуємо себе, тим скорше прийде панування серед нас справжньої демократії.

Коли запитали одного вченого, що є демократія та як вона виглядає, він відповів: „Хто з вас готовий просити руку такої царівни, котра гарно-найгарнійше збудована, гарно вбрана, посідає найвище знання, має великий вплив між всіма народами на землі й має великі, необчислимі багацтва, той зрозуміє, що таке демократія". Щоби одружитися з нею, треба самому бути гідним її. То-ж ми, говорячи про демократію, називаючи себе демократами й бажаючи створити собі демократичну державу, мусимо працювати над тим, щоб зрозуміти, що таке демократія, а також стати самим демократами. Тоді ми осягнемо те, до чого кличемо инших, що проповідуємо й за що боремося.

ПРОМОВА ЕПИСКОПА ШТРОСМАЄРА НА ВАТИКАНСЬКІМ СОБОРІ

Значить, що африканські епископи признавали римського епископа таким незначним, що навіть відлученням від церкви карали тих, котрі хотіли б перед ним пожалуватись.

Ті самі епископи на шестім картаґінськім соборі під головуванням Авреля, епископа картаґінського, писали до римського епископа Келестина і перестерігали його, щоби він не приймав зажалень від африканських епископів, священиків і клериків, і що він не має присилати своїх леґатів чи представників на собори в Африці, та що він повинен усунути з церкви чоловічу гордість.

Вже саме те, що римський патріярх з давніх давен намагався присвоїти собі всемогучу владу, доказує, що він не мав того першенства, яке йому приписує ультрамонтанізм. Коли б він мав таке першенство, то яким чином африканські епископи, — а в їх числі і св. Августин, — посміли б писати йому такого листа?

Шестий картаґінський собор заборонив всім епископам приймати собі титул князя епископів, або верховного еп. Що ж до титулу вселенського епископа, який папи приняли пізніше, то св. Григорій І., думаючи, що його наступники не поважуться ніколи присвоїти його собі, писав: „Нехай не посміє ніхто з моїх наслідників приняти собі сей нечестивий титул, бо коли будь який патріярх присвоює собі титул вселенського, то титул патріярха не заслуговує на довіре. Нехай же буде чужим для християн бажання присвоювати собі титул, який викликує недовіре до них".

Слова св. Григорія були звернені проти царгородського патріярха, який претендував на першенство в церкві. Папа Пелягій ІІ. називає царгородського патріярха Івана, що домагався верховної власти в церкві, безбожним і нечестивим. „Не турбуйтеся про титул „вселенський" — говорив він, — „який присвоїв собі Іван; нехай жаден патріярх не бере на себе того нечесного імени, бо що станеться, коли поміж священнослужителями дальше появлятимуться такі стремління? Над нами збудеться то, що було предсказане: він є князь синів гордости". (Пелаг. II. летт. 13.)

Ті авторитетні свідоцтва — а я можу привести сотки подібних їм—чи не доказують вони ясніше, ніж світло сонця в полудень, що перші римські епископи ніколи не були признані вселенськими епископами і головами церкви? І хто не знає, що від 325 року, в котрім відбувався перший нікейський собор, до 580 року, в котрім відбувався другий царгородський собор, поміж 1109 епископами, присутними на шести перших вселенських соборах, західних епископів було не більше девятнацяти душ?

Хто не знає, що ті собори скликувались імператорами без попередного оповіщення, а деколи проти бажання римського епископа?...

Переходжу тепер до твердження, що першенство і власть римського епископа основуються на словах Спасителя: „Ти є Петро і на тім камени збудую церкву мою".

Під каменем, на котрім основана церква, ви розумієте Петра. Як би так дійсно було, то нема чого сперечатись, але ж наші предки, — а вони без сумніву знали дещо, — думали не так, як ми.

Св. Кирило, в своїй четвертій книзі про св. Трійцю, говорить: „Я думаю, що під каменем ми повинні розуміти непоколибиму віру апостолів". Св. Іларіон, епископ пуатберський, в своїй другій книзі про св. Трійцю, говорить: „Камінь (петра, — грецьке слово на означення каміня) „є благословенний і єдиний камінь віри, визнаваної устами св. Петра". А в 6. книзі він говорить: „На тім камениісповідання віри основана церква". По словам св. Єроніма, „Бог оснував на тім камени віри свою церкву і від того каменя (петра) апостол Симон отримав своє імя: Петро". Св. Іван Золотоустий говорить в своїй пятьдесять-третій промові: „На тім камени я збудував церкву мою, т. є. на вірі ісповідання". Яке ж було ісповідання апостола Петра? Ось воно: „Ти Христос, Син Бога живого".

Св. Амвросій, епископ медіолянський, і св. Василій, епископ селевківський, і отці халкедонського собору навчають так же само.

Св. Августин займає в християнській старинности одно з перших місць у вчености і святости; він пише в своїм другім трактаті про послання св. Іоана: „Що значать слова: збудую церкву мою на тім камени? Значать вони: на тій вірі, на словах: „Ти є Христос, Син Бога живого". Дальше св. Августин знов каже: „На тім камени твого ісповідання збудую церкву мою. А камінь був Христос".

Погляд св. Августина був поглядом всего християнського світу тих часів. Тому я коротко приводжу слідуючі твердження:

1. Ісус Христос дав своїм апостолам таку саму власть, як і апостолови Петрови.

2. Апостоли ніколи не признавали св. Петра намісником Ісуса Христа і непомильним учителем церкви.

3. Св. Петро ніколи не думав бути папою і ніколи не дійствував, як дійствують папи.

4. Собори перших чотирох віків, признаючи високість становища належного римським епископам, задля важности Риму, приписували їм першенство чести, але ніколи першенства власти чи юрисдикції.

5. Св. отці ніколи не пояснювали слів Христа: „Ти Петро і на тім камени збудую церкву мою" в той спосіб, що немов то церква основана на Петрі (супер Петрум), але на камени (супер петрам) ісповідання віри.

(Конець буде).

Михайло Угорчак.

МОЇ СПОСТЕРЕЖЕННЯ І ПОГЛЯД НА СПРАВУ СИРОТИНЦЯ-ЗАХИСТУ УКР. НАР. СОЮЗА

III.

Є люди, що щиро заінтересувалися справою будови Сиротинця-Захисту У. Н. Союза.

Відколи справа взяла поважний зворот (від проголошення відозв Гол. Уряду і Комітету), відтоді я мав нагоду читати кільканацять письм, в яких згадувано про ріжні місця, фарми, під будову Сиротинця-Захисту У. Н. Союза. В однім місци є навіть готовий сиротинець, який збудувало одно американське товариство. Але не кожде з тих місць, після моєї опінії, надається для нашої цили. Всюди за мало місця, за малі фарми, і що ті землі надаються більше під управу озимини і випас рогатої худоби, так звані „Дейрі Фармс". Воздух або за острий або за зимний. Комунікація до міст центральних; як Филаделфія, Ню Йорк, Пітсбурґ і инших, лиха. Місця гористі, каміння, скали. З тих всіх земель і місцевостей найкрасше надається місце в полудневій части стейту Ню Джерзи, межи містами Бріджтон і Мілвіл, недалеко Атлантик Сіти, 90 миль від Филаделфії, дуже близько зі стейтів, які граничать зі собою, як: Пенсилвенія, Ню Йорк, Ню Джерзи, Мериленд, Делевар і Дистрик Коломбія. Мілвіл і Бріджтон — найбільші міста в полудневій части стейту Ню Джерзи. Про цю землю було сказано в Голосах Читачів у Свободі д. д. Рекрутом і Шостаком. Моїм бажанням є подати близші пояснення про ці землі, і для чого вони найкрасше із всіх инших надаються для нашої справи.

При дорозі, яка веде з Бріджтон до Филаделфії, одна корпорація від літ управляє 3,500 акрів землі, огородину і сади. Ця корпорація має на цих землях великі фабрики, в котрих консервують в пушки непродані овочі та ярину і продають до ґуртовних ґросерень. Мають також великі курники і много худоби. Роблять на причуд гарний інтерес. Про це в тих околицях кождий знає, хто хоче знати.

Кількох людей зібралося тому кілька літ, заложили корпорацію з невеликим капіталом і почали викуповати фарми при дорозі, котра веде з Бріджтон до Мілвіл. Так вони викупили около сімнацять фармів. Викуплені фарми зрівнали, вичистили і засадили щепами яблунь найкрасшого ґатунку і якости, вишень і бросквинь — („пічес"); засадили також суниці („стровберіс") і шпараґи. Решту землі лишили під управу огородини і ліс на пасовиско для худоби. На збір з овочевих дерев треба було чекати около десять років, а що в дотичних людей не було досить капіталу, то ці землі пішли на ліцітацію і банки купили їх за морґечі. Збанкротована корпорація розійшлася. Ці землі під пору мають вартість від $200 і висше за акер (пересічно). Ці зібрані разом землі мають вигляд окремої кольонії: село з огородами, садами, будинками і дороґами в ріжні сторони. Через ці землі веде головна повітова дорога, котрою їдуть стріткари, боси, авта і т. п. з Бріджтон до Мілвіл, або навідворот. До самого міста Мілвіл дуже близько. На цій прегарній фармі можна управляти все: садовину, ярину, всяке збіже і пашу. Найлекше й найпоплатнійше управляти огородину і садовину, що власне тепер там управляють. Збирають в однім році по два і по три рази огородину з одного і того самого поля. Одну зберуть і на тім самім місци сіють чи садять другу. Є там всякого рода 18 тисяч родючих молодих щеп яблінок; бросквинями засаджено 125 акрів, вишнями 50 акрів, а суницями 20 акрів. Дороги через фарму і забудовання займають 47 акрів. Сади і земля під управу займають 653 акри, а 818½ акрів є ліса і пасовиска — разом усеї фарми є 1,518½ акрів. Є там 10 гарних мешкальних домів, оден від другого віддалені на пару тисяч стіп. Коло кождого дому є стайні, стодоли, курники, возівні і шопи. Цею землею тепер заряджує ресівер. У згаданих домах жиють тепер робітники з родинами, котрі на цих землях працюють. Працює там стало понад 100 люда. Літом і підчас збору працює там 3 або 4 рази більше люда, головно молодіж і діти. Кожда овочева деревина є нумерована. За послідних два роки доходи з цих земель, за овочі й огородину, були: $17,242 за 1925 рік, а $22,921 за 1926 рік. При добрій, умілій господарці доходи можна подвоїти і потроїти.

Як я згадав повисше, банки забрали ці землі на власність за довги і хотять це все продати разом за 175 тисяч долярів. Банки не хотять заниматися парцеляцією цих земель і тому хотять продати їх гуртом дешевше. Колиби У. Н. Союз кулив ці землі для Сиротинця-Захисту, то требаби збудувати там дім для дітей і школу; решта все є: як господарські будинки так і мешкання для старших.

Про ці землі я дістав інформації з першої руки, там на місци, від представника банків міста Мілвіл і від повітового уряду в днях 30 і 31 серпня ц. р. Знає про це також більше головних урядників У. Н. Союза і много членів нашої орґанізації з ріжних місцевостей, котрі там приїзджають у вільнім від праці часі. Кождий прямо захоплюється цим і бажає, щоби на цих землях повстав наш Сиротинець-Захист У. Н. Союза в як найкоротшому часі, що булоби великим здобутком для української орґанізації, її членів і для нашої іміґрації в Америці взагалі.

Будучи з повітовим урядником д. Шелдоном і з комішенерим міста Мілвіл д. Вером, я довідався, яку поміч може дати Сиротинцеви місто і повіт. Вони заявили свято, в присутности двох членів У. Н. Союза, що колиби ці землі куплено для Сиротинця У. Н. С., то повіт Комберленд своїм коштом вибудує на цих землях школу виключно для тих, що будуть жити в Сиротинци-Захисті. Своїм коштом дадуть американські учительські сили і ще заплатять фахових українських учителів, скільки їх буде там треба. Крім цего постараються на свій кошт о доктора, шпитальних доглядачок (норсок), шпитальну услугу і диспензарію. Вони сподіються, що в наміренім Сиротинці-Захисті буде кількасот дітей і поважне число старших, а місця є на тисячі до приміщення в такій інституції, не лише сиріт на виховання.

Якби так комітет Сиротинця-Захисту У. Н. Союза мав бодай 100 тисяч долярів від членів і відділів з жертв, то мігби приступити до діла. Мігби сейчас дати членам обіжник до голосовання по відділах У. Н. Союза. Брак потрібного фонду здержує працю. З меньшою скількістю готівки годі діло починати, а шкода, щоби така рідка нагода зістала для нас страчена. Ці землі щойно недавно зістали виставлені на продаж.

Не від річи булоб, якби наші члени, котрі мають свої автомобілі, котрогось часу поїхали там і звиділи це все, про що я тут написав.

При дуже малім числі платного робітника ці землі моглиби легко обробляти по шкільних годинах діти і старші, які жилиби в захисті У. Н. Союза на цих землях.

Приспішім це діло! При кождій нагоді складаймо на цю ціль обильні жертви!

ПОДЯКИ

Складаю отсим сердечну подяку У. Н. Союзови, за виплачення мені посмертного по моїм чоловіці, Казимирови Шиковськім, у сумі 1.000 долярів.

Бл. п. мій чоловік К. Шиковський, що став членом У. Н. С. у 1925 році, пішов дня 8. марта с. р. зрана до тяжкої праці під землею, а незадовго опісля привезли його убитого. Полишив мене вдовицею з маленьким сином і якби не поміч У. Н. Союза, моє положення булоби дуже страшне, бо лише три роки жила я з чоловіком і не мали ми ще часу зложити щось на лиху годину. Тому як щирою була наша любов з чоловіком, так щирою нехай буде і моя подяка для У. Н. Союза і для його відділу ч. 98, що станули мені у поміч у такій тяжкій хвилі і так скоро виплатили мені посмертне по моїм мужеви.

Браття і сестри, Українці і Українки, кличу до вас, ставайте членами нашого У. Н. Союза, а не пожалуєте сього, бо знаєте, що вас чекає завтра. Поміч, яку я одержала в моїй чорній годині, нехай буде для вас заохотою до вступлення до сеї славної організації.

Марія Шиковська,
Шенандо, Па.

Хочу тут написати кілька слів про Український Народний Союз. Я мав вже нагоду бачити усякі товариства і організації у Злучених Державах, але не бачив ще такої, як наш славний У. Н. Союз. Є се організація, яку треба шанувати і підпирати тому, що ся організація старається помогти тим, які сьої помочі найбільше потребують, а головно хорим, вдовам, сиротам і убогим. Майже що-дня читаємо про се на сторінках сего часопису.

Тому звертаюся з щирою порадою до американських Українців, щоби вступали до сьої організації, а не пожалують сього. Ідім до свого, а не чужого. Лучімся всі разом, як пчоли в улю, а тоді буде у нас велика сила і покажем усім чужинцям нашу солідарність і любов до свого та вкінці доведем до того, що наш Український Народний Союз стане міліоновою організацією.

При кінці дякую Головному Урядови У. Н. Союза за запомогу з „фонду бідних" Ількови Костецькому у сумі 75 долярів.

Теодор Гельмак,
від. 197. У. Н. С., Медісон, Ілл.

Лікар (відходячи від хорого): Але мусите бути приготовані на наслідки вашої недуги!

Пацієнт (усміхнувся вимушено): Це дуже гарно, що ви, пане доктор, пригадали мені рахунок за оглядини.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДЕЩО ПРО СПРАВИ УКРАЇНСЬКИХ БІЗНЕСМЕНІВ.

Справа українських бізнесменів набрала розголосу вже не лишень у приватних балачках, але й у газеті. Одні висказуються за українськими бізнесменами, другі проти. Одні підносять клич: Свій до свого, а другі витягають ріжні правдиві й неправдиві гріхи українського бізнесмена. До сеї дискусії позвольте додати вам один факт.

Я знаю одного пана, який теж усюди носиться з кличем: Свій до свого. Навіть каже, що він у тій справі дописъ писав до газети, але газета йому чомусь не приняла. В се йому люди не дуже вірують, бо він бував колись у якійсь редакції та відай знає написати свою думку зрозуміло. Та я про се не буду говорити; як він каже, що писав, я йому повірив, що може й справді писав. Та лихо в тому, що він одно написав, а друге зробив.

В якийсь час після того, як він тільки мені хвалився, що він написав дописъ про те, щоби Українці йшли до своїх купців, говорив я з одним місцевим Українцем-кравцем і сей у розмові сказав мені про сього оборонця українського бізнесу таке: той пан, великий український діяч, взяв у нього убрання на борг, чи на виплат. Убрання носив і зносив, але довгу не заплатив. Ні одної рати. Що більше, десь оноді здибається з нашим кравцем, несучи в руці гарний пакуночок.

„Що там несете, пане?" — питає цікавий кравець. „Чи не убрання?"

„А такой убрання. Купив у Ґімля. Коштує солоно, але варта вам бачити те убрання!"

„За готівку?" — питає кравець.

„Ну, певно, що за готівку", відповідає пан патріот та ще й носа задер над кравцем, що такої простої річи не знає. „Виж знаєте, там боргу нема!"

Каже мені кравець: „Я аж остовпів. Той мені він довг винен за убрання, а вже друге пішов купувати. В мене взяв на борг, і не тільки що не заплатив мені довгу, але як здобувся на гроші, то пішов до чужого купця купувати за готівку. Таж я йому давав убрання на борг, то він мені обіцював, а хочби не обіцював, то сама честь товимагала, щоби він до мене приходив робити дальше убрання. Так роблять усі люди, що розуміються на річи. А тут сей пан чейже повиненби розумітися на річи. То не простий собі чоловік. Він не лишень читати й писати вміє, але й вчені титули має. І говорити народови говорить, і статті пише, і книжки пише. А дивіться, що вам утрусив!"

Я не знав, що мені говорити. Так деякі люди помагають українським бізнесменам. Цікавий я тільки знати на що сей пан писав у газету заклик до попирання своїх бізнесменів? І цікаво булоби знати, чому газета йому не дала місця на його „попирання" бізнесменів?

Се є факт, а ви тепер судіть собі самі, що з того за наука.

Г. Н.

НЕ СТИДАЙМОСЯ ПРИЗНАТИ ДО СВОГО.

Читаю оноді в Свободі оголошення: якась парохія пошукує дяковчителя. Подана назва патрона парохії, подана місцевість, але не подано, чи парохія українська, чи російська, чи католицька, чи православна.

Читаю знова в Свободі оголошення про парохію в одній місцевости і знова написане імя й місцевість, а не подано, до якої епархії чи церкви ся парохія належить.

Я вважаю, що такі оголошення неповні, та що ті, що подавали сі оголошення, зробилиби краще, якби їх доповнили. Понині зі сього може вийти богато непорозумінь: ануж на оголошення за дяком прийде до католицької парохії православний дяк, або на відворот? Щоби людий не зводити й не коштики, краще булоби подати повну назву, себто подати в ній, до якої нації належать парохіяни; якої церкви; якого патрона; в якій місцевости й стейті.

Як Українці, то не треба ховатися за Русинів чи Руснаків чи Русских. Най собі русскими називаються Москалі, лишім Руснаків нашим браттям зза Карпат, а ми називаймо себе явно й славно Українцями.

Як наша парохія католицька, то католицька, як православна, то не закриваймо сього, а кажім, що православна. Сього закрити все таки не потрафимо. Зрештою, пощо закривати? Чи не краще сказати отверто, з якої церкви. Стиду прецінь у тому ніякого нема. Ми всі Українці, якої вірй ми не булиби. І працювати нам національно разом не перешкаджає, що ми належимо до ріжних церков. Колиби ми тільки розуміли, що треба працювати для України мечем язиком, а більше ділом, то все буде гарно. Най кожда церква працює, як вона розуміє, а ми вже якось до порозуміння дійдемо. Покажім, котра церква праціює більше для України, не словом; а ділом.

Як ми не будемо закривати церкви, але отверто признаватися, то ми скоро додумаємося, що для всякої церкви належиться однакова пошана та що люди можуть однаково працювати для свого народа без огляду на те, до якої церкви вони належать.

Павло Поточняк,
Бінґгемтон, Ню Йорк.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Справа Народного Дому перед судом.

В повітовім суді повіту Ню Йорк мало відбутися в четвер, 1 вересня, переслухання в справі Українського Народного Дому в Ню Йорку. Переслухання мало відбутися на домагання гр. Івана Жовніра, Антона Кущика й Ізидора Демчука, котрі домагалися судовою дорогою, щоби п. Іван Добрянський яко секретар товариства „Українсько-Народної Громади (Юкрейніен Нешенел Еланєнс оф Ню Йорк, Інк.) предложив спис членів і адреси сего товариства, щоби можна скликати загальні збори сего товариства та вибрати правильний уряд.

Докладно кажучи, позовники подавали в своїй прозьбі до суду, що Українську Народну Громаду зорганізовано й зачартеровано в падолисті 1916. року. Корпорація мала попирати інтереси українського народа в Америці та мала складатися з 32 ріжних товариств, з котрих кожде мало вислати на загальні збори по три члени, та з поодиноких членів. Ся корпорація набула дім на 6. Вул. в Ню Йорку.

Далі позовники кажуть, що послідний президент Михайло Соловський, який був вибраний у 1922. році, виїхав до Европи й це й досі там перебуває. Віцепрезидент корпорації, Іван Федун, помер. Всі книжки, кажуть позовники, находяться в руках секретаря, п. Івана Добрянського. Позовники кажуть, що вони просили п. Добрянського скликати збори корпорації, щоби вибрати урядників, але він відмовився се зробити, та що від 1922. року не було правильних зборів товариства. Вони кажуть теж, що п. Добрянський говорив ріжним людям, що Українська Народна Громада вже не існує. Супроти того позовники, яко члени організації, хотячи відбути такі збори, а не знаючи імен і адресів членів товариства, просять суд приказати п. Добрянському видати членам спис і адреси членів для скликання зборів.

На переслуханню дня 1. вересня адвокат п. Добрянського заявив, що його головним адвокатом є. п. Дровгі, а що сей тепер є в Европі, то він просить о відложенне переслухання до повороту адвоката. Суддя відложив справу на середу, 7. вересня.

ПАСЕИК, Н. ДЖ.

„Тег Дей" для Сиротинця при У. Н. Союзі.

Тут зорганізувався спільний комітет товариств: ім. Івана Франка, відділу 97 У. Н. Союза, Тараса Шевченка, відділу 42, та Української Січи, відділу 182, для урядження „тег' дей" на день 17. вересня.

До комітету ввійшли: з 97 відділу Михайло Припхан і Михайло Табачук; з 42 від. Петро Капелюх і Василь Балагурак; з 182 від. Михайло Пипюк, Григорій Яськів, Михайло Швець і Лесь Сисин. Вони вибрали спроміж себе екзекутиву: Михайло Табачук, предсідатель; Михайло Припхан, фін. писар; Лесь Сисин, рекор. писар; Василь Балагурак, скарбник; контрольна комісія: Петро Капелюх, Григорій Яськів, Михайло Пипюк і Михайло Швець.

Збори спільного комітету відбудуться в неділю, дня 4. вересня, о годині 5-ій в Українській Православній Гали, під числом 47 Гови Ев.

Михайло Припхан.

ЖАРТИ.

— Ну, то дуже гарно, що ви, пані, носите так довго жалобу по вашому Степанові. Він був моїм найліпшим приятелем.

— Але що ви, пане? Та я не по Степанові ношу жалобу, а по моїм уже другім чоловікові від смерти Степана!

Добре серце.

— Подумайте собі: кум Галай як переправлявся через ріку, потонув разом із телятком!

— Яка шкода! Таке гарне телятко, що то за добрий бик виріс би з нього!

Розумна дитина.

— Колиб мама була мною а я мамою, то знаєш, що я зробила би?

— А що?

— Я принесла би зараз мамі стільки меду, що й зісти не могла би.

— Що ти робив ціле пополудне?

— Писав листа до мого вуйка.

— Один лист за ціле пополудне?!

— Певно! Таж не можу зараз на першій стороні ватягати його, щоби дав гроші.

Письменник.

— Десять літ потребував я на це, аби пізнати, що я не маю талану на письменника.

— І ти перестав писати?

— Ні. Я став уже за той час славним письменником.

Дочка вийшла з батьком в поїздку й каже:

— Бачите, тату, цей молодий чоловік цілував мене, як ми їхали через тунель.

— До чорта! Чому ж ти не сказала мені цього зараз?!

— А звідки я могла знати, що не буде більше тунелів?

Пімста.

Гість (прийшов до уряду посередництва): Я називаюся Маланюк. Ви вчора прислали нам кухарку.

Урядовець (офісу посередництва): Так, пригадую собі.

Гість: Добре... коли так, то будь ласка зайдіть нині до нас на вечерю.

Господиня: Палагно, у нас бувають часто гості. Чи будете вміти варити, як ялося?

Куховарка: О певно, прошу пані, навіть на два способи!

Господиня: Як то?

Кухарка: Для гостей, яких гостинни пані собі наново бажатимуть, і для гостей, яких пані ніколи більше не хотіли би в своїй хаті.

Після відчиту стали підходити до відчитуючого слухачі й одушевлено стискали йому руку, складали бажання. Але очи автора звернулись на одного слухача, який власне підвівся тихо й збирався вийти зі салі. Тут підійшов до нього автор, протягнув обі руки до нього й сказав:

— Я хотів би подякувати вам за вашу уважливість, із якою ви слухали мого відчиту. Я запримітив, що ви за весь час навіть не ворухнули головою!

— Так, — відповів гість — бо я маю спаралізовану шию.

— Хвилиночку і я вас вирятую — каже прохожий, простягаючи довжезну жердигу до чоловіка, що кричить із води.

Чоловік (із води): Лишіть мене в спокою, я зовсім не кличу рятунку, я все співаю підчас купання!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

—o—

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

На старокраєві сироти.

В неділю, дня 28. серпня, відбулося торжественне посвячення патриці, котру спровадили добр.: Михайл Тейзар і Теодор Мельничук. Потім сестрицтво Успенія Пресв. Діви Марії улаштувало спільний обід котрим занялися п. п. Катерина Климковська, Анна Дубель і інші сестри. Гр. Петро Гричанник зясував поступ та розвиток сестрицтва та при тій нагоді згадав про сироти в старім краю, як то горе живе тим бідним сиротам без батька і матери.

Збіркою занялись гр. Климковський і Стасишин. Сестрицтво дарувало зі своєї каси $5.00; по $1.00: зложили: П. Гричанник, Мих. Довгий, Гр. Стасишин, Р. Крамар, Гр. Ліщинський, Мих. Мельник, доб. Анна Угрин; по 50 ц.: П. Климковський, А. Ліпцан, С. Дикун, А. Завацька; по 25 ц.: І. Чайковський, К. Климковська, А. Чайковська; А. Дениха 20 ц.; А. Дубель 15 ц. Разом сума виносить $15.00, котрі то гроші висилаю мoні ордером до Обєднання в Філадельфії, Па.

Михаїл Довгий.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Поміч для інвалідів.

На будову Дому Українських Інвалідів у Львові зложили на руки Комітету Злучених Товариств Помочі Україні в Нюарку слідуючі організації і особи:

Запорожська Січ $4.00; Тов. Збаражчина $5.00; Укр. Пресвитерійська Церква $10.00; Збірка на богослуженню дня 10. липня в Укр. Пресв. Церкві $19.86; з пікніку Укр. Пресв. Церкви $6.21; К. Яцентий $1.00; П. Ковалюк $5.00; з каси Комітету Злучених Товариств помочі Україні $26.00; Разом $77.07.

При сій нагоді звертаємо увагу наших громадян в Нюарку на сю важну акцію й обовязок наш супроти укр. інвалідів, допомогти будові їх дому. Нюарк досі знаний був як одно з передових міст в Америці, де Українці щиро інтересувалися народними справами та щиро їх спомагали. Віримо, що і сю ціль кожний свідомий Українець і Українка підіпре після своєї найбільшої змоги. Сим, Сим, що жертви зложили на се благородне діло, складаємо щиру подяку. Дальші жертви просимо складати на руки касіра комітету:

John Tarnawski,
191 So. 19 St., Irvington, N. J.

— Ти спиш уже?
— Ні.
— Пожич мені до завтра пятьдесять долярів.
— Я вже сплю.

— Чую, що тобі померла тітка. Прийми від мене вислови співчуття.
— Дякую! Я також не думав, що вона так мало лишить!

З ТАЙН ТУРЕЦЬКОЇ КУХНІ.

Справжню турецьку кухню нині в Царгороді найти чимраз тяжче. Нема фахового кухарського приросту, а коли чимскорше не заснують державної кухарської школи, не стане одного дня турецької кухні. Причиною того упадку є ця обставина, що від 1908. року, коли то молодо-турецька революція усунула богату двірську аристократію, вже лише мало родин має власного кухаря-специяліста а ще менше є тих, що попри загальне зубожіння захотіли би ще мати і помічника. Була би то велика шкода, колиб одного дня турецької кухні вже не було, бо неодна турецька національна страва може рівнятися щодо доброти з найліпшими французькими стравами. Основою турецького куховарського мистецтва є велика скількість масла й оливкової оливи, якими — приправляють майже всі страви. Всетаки турецька кухня є дуже дешева і практична. Не треба богато часу на приправлення страви. Є це в звязи з цим, що Турки, як і всі східні народи, не є приятелями надто великого поспіху й не приходять на час а кухарі мусять рахуватися з великим спізненням гостей. Тому турецькі страви є раз-два готові. Обід зачинається салатою, до цього приходять морські краби і мушлі, які запивають горівкою. Потім слідує зупа, риба або яйце з білим сиром. Мясо їдять Турки найрадше баранячe, а саме печене на рожні. Рідше їдять мясо варене, покраяне на богато дрібних кусків із зеленою. При ніякій їді не сміє бракувати т. зв. пілаву, себто рижу приправленого на турецький спосіб. Ласощами вважають Турки молоду зеленину з оливою. Як богата турецька кухня, найкраще пізнати з великої скількости мучних страв і взагалі солодких тіст. На увагу заслугує „бурек" — колач (круглий) з кількох верств тонкого тіста, між якими є мясо і сир або і солодощі, тай „дольма", себто риж, загорнутий у виноградних листках і так печений.

— Мабуть дуже обидив вас ваш шеф?
— Ну, нічого такого страшного: кинув у мене каламарем з чорнилом.
— Щось такого!
— То не таке дуже страшне. Він потім зміркувався і кинув у мене бібулярем і пісочничкою.

Книгар (до гостя, що не може рішитися купити якийсь підручник): Пане, я лише ще раз можу впевнити вас: купіть цю книжку, вона зменшить вам праці у вашім занятті до половини.

Гість: Ну то добре. Дайте мені два такі примірники.

Господиня (до наймички, що збила вазу): Ах, Горпино, це стара ваза! Їй вже більше як 150 літ!

Наймичка: То ще щастя, що це не була нова ваза!

МАТЕРИ І ДІТИ ДИКИХ НАРОДІВ.

—o—

Англійський етнольог Роберт Брісолт видав книжку п. з. „Матери". В книжці цій подає низку цікавих статтей про те, як проявляється матірня любов і любов дітей для матери у ріжних примітивних народів. Вражіння передовсім робить на нас, коли читаємо приміром, що згідно зі звичаєм, який є на островах Фіджі, батьки навчають своїх синів, щоби били свої матери. Завдяки цьому — дійсно нечесному звичаєві — хлопці ростуть на відважних мужів, що нікого не бояться. Готентотські хлопці ранять своїх матерей стрілами, в чому ранені матери не добачують нічого обидливого, ба навпаки, вважають це доказом любови.

Проти тих дивних і строгих виявів любови наводить Брісолт приміри про справжнє поважання матерей, яке є приметою населення Алєвтських островів. Коли Росія вперше поселила своїх поселенців на тих островах, узяла відтам двох тубильців до Петербурга, які там демонстрували плавання човнами. Так ова заробили богато грошей, мали спокійне життя, але всетаки зараз після кількатижневого побуту заявили, що вже мусять вертати до дому, тому, що довго не бачили своїх матерей. Вкінці таки вернулися, не далися ніяк перемовити. А на цих островах мущина нічого не робить, коли на те не позволить йому його мати.

Ще сильніщою ніж ця любов дітей до родичів є у примітивних народів розвинена любов матерей для дітей. Місіонарі і ріжні мандрівники часто бачили, що матери тих народів божеволіли, коли їм хотів хто взяти дитину і дати до школи. Така мати плаче, кричить, рве собі волосся і ранить себе патиком або каменем аж до крови.

Деколи знову проявляється матірна любов зовсім іншим способом. Так, приміром, буває в австралійських тубильців, що мати, яка має немічну або слабу дитину, вбє дитину іншої матери, а мясо її дає їсти своїй дитині, бо гадає, що так додасть їй сили й здоровля.

Цікаве є теж становище тещі в деяких примітивних народів. Дуже часто їх закон жадає, що чоловік не може говорити зі своєю тещею, бо деколи навіть і поглянути (сводин бажав би собі, щоби такий звичай був і в нас!) І так у північних племен Австралії мусить жінка криком насамперед звернути увагу свого чоловіка, коли він вертається до дому, що в них у хаті є теща, отже щоби не вступав у хату. Інші знову вірять, що померли би, колиб тінь тещі впала їм на коліна підчас сну. Тим то страхом перед тещею покористувався в Тасманії один тубилець, за якого жінкою ходив інший тубилець. Йому вдалося віддати тамтому тубильцеві свою молоду дочку за жінку і так уже будучий муж не смів поглянути на свою будучу тещу. Так хитрий Тасманець позбувся напасника своєї жінки.

Між племенами Юкатану і Костаріки є звичай, що молодий чоловік покидає свою власну хату, а жиє в хаті своєї жінки. Коли парубок із того племени хоче оженитися, відвідує дівчину, яка йому подобається, в її хаті, і каже, за чим приходить. Коли дівчина подасть йому щось зїсти, то це значить, що годиться вийти за того парубка.

Вкінці ще пригода, яка змальовує погляд тубильців на жінку і звичаї, звязані з цим. Якийсь Меляпезієць просив місіонаря, щоби охрестив його на християнську віру. Одначе місіонар відповів, що не може вволити його волі тому, що тубилець мав дві жінки, а християнська релігія не позволяє на те. Тубилець посумнів, але на другий день прийшов знову і жадав, щоби охрестив його. Сказав місіонареві, що вже не має двох жінок: одну з них убив і зїв, отже вже може приняти християнство...

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

—o—